

Jasper Van Loy
Journalist
@JappeVLoy

Op **Monnikenheide** begint goede zorg al een halve eeuw met goede architectuur

Er hangt feest in de lucht op Monnikenheide. De voorziening voor mensen met een beperking in Zoersel bestaat vijftig jaar en dat wordt vanavond gevierd met een barbecue. Gasten en personeel lopen af en aan met karretjes vol eten en tussen alle bedrijvigheid leidt Wivina Demeester me stralend rond. De oud-CVP-minister is de moeder van het Belgische aidsbeleid en het rookverbod in de cafés, maar wellicht komt de plek waar we nu staan nog het dichtst in de buurt van haar levenswerk.

Demeester richtte Monnikenheide op toen ze voor haar zoon Steven, die het downsyndroom heeft, geen opvang vond - of toch geen geschikte. "Overal waar ik kwam, zag ik open en onpersoonlijke ruimtes. Mensen met een beperking werden er als het ware bewaakt. Ze konden er zichzelf niet zijn." Demeester en haar man koesterden toen al een passie voor architectuur en droomden van een kortverblijfcentrum zoals de bewoners zelf: met karakter en persoonlijkheid.

NERGENS BEIGE

En of deze plek persoonlijkheid heeft. Nergens een beige muur die een hulpbehoevende onzichtbaar maakt, maar royale glaspartijen, hout en naakt beton. Een wandeling over het domein voelt als bladeren in de woonspecial van een weekendkrant. De culturele ruimte, die wat doet denken aan een kerk, is een ontwerp van voormalig Vlaams Bouwmeester bOb Van Reeth. Daartegenover staan de oudste woningen, indertijd gebouwd met prefabonderdelen. "De baksteen is nog altijd die van 1973", zegt Demeester tevreden. "We hebben er later wel nog wat bijgebouwd. Vooral veel ramen, zodat iedereen altijd naar buiten kan kijken."

Of we nergens willen binnengaan, vraagt ze trots, wel drie keer. De gebouwen doen denken aan studentenhuisen, maar smaakvoller: fraaie gemeenschappelijke eettafels, kleurrijke open keukens en voor iedereen een eigen kamertje. Demeester gidt me de ene na de andere slaapkamer binnen: hier een schattige overdaad van roze, daar een sjaal van Club Brugge. In een hoekje, aan het raam, zit een jongen

alleen te lunchen. Hij heet Mathias, heeft Demeester me eerder verteld, en heeft autisme. "Hij is enorm bezig met cijfers en zit graag op zichzelf. Vraag hem om zijn studio te laten zien, en hij zal je beleefd antwoorden: 'Dat hoeft niet.' Die privacy vind ik ontzettend belangrijk in de ontwerpen."

Mathias onderbreekt de uitleg. "Hier zijn geen acht kamers, maar negen", onderbreekt hij ons vriendelijk. "Er is er onlangs een bijgekomen."

Huize Kameleon, de laatste halte, is ontworpen door FELT, het bureau dat zich dezer dagen ontfermt over het stadhuis van Leuven. Een knalgroene gevel, stemmige groene tegels tegen de muren. Vooraan staat een brievenbus met het cijfer 1 erop. Een detail dat telt: de postbode is hier welkom, want dit is een echt huis met echte mensen.

TRANSBANALITEIT

Het Vlaams Architectuurinstituut geeft een nieuw boek uit over Monnikenheide. Architect Dirk Somers, die er ook een ontwerp heeft staan, heeft het daarin over 'transbanaliteit'. Door eenvoudige huiselijke dingen te benadrukken, wil hij mooi wonen voor mensen die zorgbehoevend zijn mee normaal maken. Als u en ik geen stieriele kamer willen in vijftig tinten grijs, dan zij ook niet. Of zoals Demeester het samenvat in haar levensmotto: goede architectuur maakt mensen mooier.

Een gast loopt ons voorbij met de kruiwagen en Demeester vraagt hem snel hoe het met Steven gaat, ook al kent ze het antwoord. Hij is dement en gaat snel achteruit. "Normaal zeg je dat niet over je kind, maar ik hoop dat wij hem overleven."

Monnikenheide zal niet alleen Steven overleven, maar ook Demeester en haar man. Hun aanpak maakt namelijk school. Sinds 2016 dingen er elk jaar zorgprojecten mee naar de Belgische Prijs voor Architectuur, een psychiatrisch centrum in Malle won de Zilveren Leeuw op de Biennale van Venetië. En in Zoersel? Daar liggen de plannen klaar tot 2035. Het eerste project op het lijstje is een nieuwe belevingstuin. Er komt een naamplaatje bij de ingang, dat staat al vast: 'Stevens Onthaal'.